

Siunnersuummut nassuiaatit

Nalinginnaasumik nassuiaatit

1. Aallaqqaasiut

Inatsisartut 2024-mi ukiakkut ataatsimiinnermi nalunaaquttap aalajangersarneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut (UKA 2024/86) suliaaraat. Inatsisissatut siunnersuut ilaatigut aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarneranik ilaatigullu nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -3-mut – taamaattorli sulii periarfissaqartillugu sumiiffiit aalajangersimasut (taakkununga ilanngullugit ass. Danmarkshavn Pituffik Space Base-ilu) eqqarsaatigalugit taakku nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannik allamik malinninnissat pillugu Naalakkersuisut nalunaaruteqarsinnaanerannut - ikaarsaariartoqarneranik kinguneqartussaagaluarpog.

Qinersisoqarnissaanik nalunaaruteqartoqarnera pissutigaluguli inatsisissatut siunnersuut taanna siullermeerneqarnermi kingunitsiannua atuukkunnaarpog. Taamaattumik inatsisissatut siunnersuutip ataasiakkaanik allanngortillugu nutaamillu tusarniaatigereerlugu saqqummiunneqaqqinnissaa Naleqqap toqqarsimavaa.

Allannguutit siullermik kingunerissavaat Inatsisartut inatsisaat aatsaat Inatsisartut inatsisaata akuerineqarnerata kingorna ukiup ataatsip missaa qaangiuppaat atuutilissamat. Taamaaliornikkut inuussutissarsiortut nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiata allanngortinneqarnissaanik siunnersuutigineqartumut naleqqussarnissaminnut piffissaqarnerussapput.

Allannguutit aamma kingunerissavaat Qaanaami, Tasiilami, Ittoqqortoormiini taakkulu eqqaanni nalunaaquttat ingerlaqatigiiffii, najukkani innuttaasut tusarniareerlugit Inatsisartullu inatsisaata matuma atuutilerneraniit atuuttunik, nalunaarutikkut aalajangersarneqassammata.

Kalaallit Nunaat Danmark Europamilu nunat naalagaaffeqatigiiffianni (EU-mi) nunat allat assigalugit 1980-imiilli aasaanerani nalunaaqutaqartarsimavoq. Siusinnerusukkuttaq – 1948-mi 1949-milu – Landsrådet aalajangernerat malillugu Kalaallit Nunaanni aasaanerani nalunaaqutaqarsimavoq.

Aasaanerani nalunaaqutaq tassaavoq piffissap ullup unnuallu aallartittarfiata ukiup ilaani piffissami aalajangersimasumi nalinginnaasumik piffissap naatsorsorneqartarneranut sanilliullugu nalunaaquttap akunneranik ataatsimik nikisinneqartarnera.

Aasaanerani nalunaaqutaq pillugu Kalaallit Nunaannut inatsimmi nr. 817, 19. december 1989-imeersumi Kalaallit Nunaata Kalaallit Nunaanni aasaanerani nalunaaquttamik

atuutsitsilernissamut pisinnaatitaaneq tiguaa. Pisinnaatitaaneq taanna Aasaanerani nalunaaquttap atorneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 14-imi, 19. oktober 1989-meersumi atorneqarpoq.

Aasaanerani nalunaaquttap atorneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat 2023-mi Nalunaaquttap aalajangersarneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaatigut nr. 31-kkut 25. november 2022-meersukkut atuukkunnaarsinneqarpoq, aasaanerani nalunaaqutaq pillugit malittarisassanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaanannik piginnaatitsissut Inatsisartut inatsisaanni ingerlateqqinneqarluni, taamalu sulit atuulluni.

Siusinnerusukkut aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinnissaanik suliniuteqarnissaq kissaatigineqarsimavoq, kingullermik 2019-imi upernaakkut ataatsimiinnermi immikkoortoq 55 ”Aasakkut nalunaaquttap atorunnaarsinnissaa suliniutigeqqullugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut” aqutugalugu. Siunnersuut akuerineqarpoq, kisianni suli piviusunngortinneqanngilaq. Inatsisartut aalajangiinerannut EU-mi (European Union) aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaata apeqqutaatinneqarnera tamatumani pissutaavoq. EU-mi aasaanerani nalunaaqutaq suli atorunnaarsinneqanngilaq.

Nalunaaquttap aalajangersarneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat 25. november 2022-imi atuutilerpoq.

Inatsisartut inatsisaata Kalaallit Nunaata annersaata nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannit UTC -3-mit UTC -2-mut ikaarsaariarnera malitsigaa. Taamaalilluni nalunaaqutaq akunnermik ataatsimik siuartinneqarpoq. Nalunaaqutaq taamaalilluni ullup ilaani 12.00-iusimagaluarluni 13.00-inngorpoq.

Ittoqqortoormiit nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannit UTC -1-imiit UTC -2-mut ikaarsaariarpoq, taamaalillunilu nalunaaqutaq akunnermik ataatsimik kinguartinneqarluni. Nalunaaqutaq taamaalilluni ullup ilaani 12.00-iusimagaluarluni nal. 11.00-inngorpoq. Inatsisartut inatsisaata taamaalilluni malitsigaa Ittoqqortoormiit nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut, Danmarkshavn aamma Pituffik Space Base suli immikkut ingerlaqatigiiffeqartut eqqaassanngikkaanni, Kalaallit Nunaata sinneranut atuuttumut ikaarsaariarmat.

Tamatuma kingorna paasinarsivoq innuttaasut amerlasuut nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat nutaaq ajornartorsiuteqarfiusut misigisaraat.

2024-mi apriliimi sapaatit akunnerisa marluk ingerlaneranni inuit atsiornernik katersisoqarpoq tassanilu inuit 3.100-ut missaasa nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -3-mut (tassa nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut siusinnerusukkut Kalaallit Nunaata

annersaanut atuuttumut) ikaarsaariarnissaq, taamatullu aamma aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaa, taperserlugu.

Nalunaaquttap aalajangersarneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutip kissaat tamanna naammassivaa.

Innuttaasut kissaataat nalunaaquttallu ingerlaqatigiiffiannik nutaamik misilittakkat tunngavigalugit taamaalilluni aasaanerani nalunaaqutaqartarnermik aaqqissuussinerup atorunnaarsinneqarnissaa taamatullu aamma nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -3-mut ikaarsaariarnissaq siunnersuutigineqarput. Qaanaami, Tasiilami, Ittoqqortoormiini taakkulu eqqaat eqqarsaatigalugit siunnersuutigineqarpoq sumiiffinnut taakkununga nalunaaquttat ingerlaqatigiiffii najukkani innuttaasut tusarniareerlugit nalunaarutikkut aalajangersarneqassasut. Naalakkersuisulli suli periarfissaqassapput nalunaarusiornikkut sumiiffiit killilikkat allat (tamatumani ass. Danmarkshavn aamma Pituffik Space Base) eqqarsaatigalugit taakku nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannik allamik malinnissinnaanissaannut.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaarnerit

2.1. Aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnera

A) Inatsisiliornerit atuuttut

Nalunaaquttap aalajangersarneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 31-mi 22. november 2022-meersumi §1-imi immikkoortut pingajuanni Naalakkersuisut piginnaatinneqarput aasaanerani nalunaaqutaq pillugu malittarisassanik aalajangersaanissaminnut.

Aalajangersagaq taanna tunngavigalugu Aasaanerani nalunaaqutaq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 27. marts 2024-meersoq Naalakkersuisut atulersippaat.

Nalunaarummi aalajangersarneqarpoq aasaanerani nalunaaqutaq marsip qaammataani sapaat kingulleq UTC +0 nalunaaqutaq malillugu nal. 01.00 aallartissasoq (tassa Kalaallit Nunaannut nalunaaqutaq nalinginnaasoq UTC -2 malillugu marsip qaammataani arfininngornermi kingullermi nal. 23.00. Aasaanerani nalunaaquttap aallartinnerani nalunaaqutaq nalunaaquttap akunneranik ataatsimik siuartinneqassaaq, nalunaaqutaq arfininngornermi nal. 23.00-imiit sapaammi nal. 00.00-imut nikisinneqarluni.

Aasaanerani nalunaaqutaq oktobarip qaammataani sapaat kingulleq UTC +0 nalunaaqutaq malillugu nal. 01.00 atuukkunnaassaaq (Kalaallit Nunaanni aasaanerani nalunaaqutaq malillugu 00.00). Aasaanerani nalunaaquttap atuukkunnaarnerani nalunaaqutaq nalunaaquttap akunneranik ataatsimik kinguartinneqassaaq nalunaaqutaq sapaammit nal. 00.00-miit arfininngornermut nal. 23.00-mut nikisinneqarluni.

Nalunaarut Danmarkshavnimut Pituffik Space Base-imullu atuutinngilaq. Danmarkshavn aamma Pituffik Space Base eqqarsaatigalugit Danmarkshavnimi aamma Pituffimmi (Thule Air Base) nalunaaquttap ingiaqatigiiffianik aalajangersagaq aammalu aasaanerani nalunaaquttap atuusinnaanera pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 8, 24. Marts 2023-meersoq atuuppoq. Nalunaarummi § 1-im i Danmarkshavn eqqarsaatigalugu aasaanerani nalunaaqutaq atorneqassanersoq taamaassappallu qaqugu naalagaaffimmi oqartussanut attuumassutilinnut aalajangigassanngortinneqarpoq. Aalajangersakkami § 2-mi Thule Air Base (ullumikkut Pituffik Space Base) eqqarsaatigalugu USA-mi oqartussat taamaaqataanik piginnaatinneqarput.

B) Siunnersuuteqartup isumaliutai

Aasaanerani nalunaaquttamik nikisitsisarnermik aaqqissuussinerit siulliit Europami nunani assigiinngitsuni 1916-im i atuilersinneqarput. Taamani sorsunnersuup siulliup kingornatigut ikummatissamik amigaateqarnerup nassataanik nukissamik sipaaruteqarnissaq siunertaasimavoq. Aasaanerani nalunaaquttamik nikisitsisarnermik aaqqissuussineq ikummatissamik amigaateqarnerup qaangiukkiartornera ilutigalugu atorneerukkiartulertorpoq. Sorsunnersuup kingulliup kingorna aamma taamatut pisoqaqqippooq, kiisalu 70-ikkunni ikummatissamik amigaateqalernermi atorneqaqqilerluni – 70-ikkulli qaangiutereersut aasaanerani nalunaaquttamik nikisitsisarnermik aaqqissuussineq attatiinnarneqarluni.

EU aasaanerani nalunaaquttap nikisinneqartarneranut 1996-im i assigiissaarivoq, taamaalilluni aasaanerani nalunaaquttamik nikisitsisarneq nunani EU-mut ilaasortaasuni tamani ataatsikkut piffissamilu assigiissumi pisalerluni.

Ullumikkut nunarsuaq tamakkerlugu nunat 70-it missaanniittut aasaanerani nalunaaqutaqartitsisarnermik aaqqissuussinerimik atuisuupput.

Aasaanerani nalunaaquttap nikisinneqartarnerata eqqunneqarneranut pissutaavoq ullup qaamarngata unnuup tungaanut sapinngisamik atorluarneqarnissaa.

Ullumikkulli aasaanerani nalunaaquttamik nikisitsisarnerup, nukissamik sipaaruteqarnissaq eqqarsaatigalugu, sunniutai killeqalernikuupput, tamanna innaallagialu ullumikkut qaammaqqusersornermut atorneqartoq qangaanerusumut sanilliullugu annikinnerummat. Pærit sipaarniutit kiisalu LED atorlugu qaammaqqusersuinerit allat siaruaasimanerisa innaallagissamik atuineq malunnaatilimmik annikillississimavaat, qaammaqqusersuinerlu innaallagissamik atuinermut tamarmiusumut ilanngartuutaavallaarunnaarsimalluni.

Aaqqissuussinerup Danmarkimi innaallagissamik ukiumut atuineq, DONG Energy'p uuttortagai malillugit, taamaallaat procentip ataatsip missaanik appartittarpaa. Ilisimasat naapertorlugit aaqqissuussinerup nunami maani qanoq annertutigisumik nukissamik sipaaruteqaataatiginera qulaajarniarlugu misissuisoqarsimanngilaq.

Aasaanerani nalunaaqutaqarnerup sunniutaasa minnerulernerat peqatigalugu ajoqutaasut tappiffigineqarnerulernikuupput. Ukiut kingulliit ingerlanerini ilisimatuut misissuinerisa takutippaat nalunaaquttamik nikititsisarneq peqqinnissamut ajoqutaasoq. Sunniutit taakku sininnerup akornuserneqarneranik timillu pissusilersorneranik allannguinnermik aallaaveqarnerat ilimagineqarpoq. Aasaaneranut ikaarsaarnep kingunerit pillugit misissuinerit tamarmiunngillat assortorneqarsinnaanngitsumik takutitsisut, misissuinerillu ilaat assortuussutaapput.

Aasaanerani nalunaaqutaqartitsisarnermik aaqqissuussinerit innuttaasut akornanni annertuumik nuannarineqarneq ajornerat taamatuttaaq erseqqippoq. EU-kommissioni assersuutigalugit 2018-imi tamanut ammasumik aasaanerani nalunaaqutaqartitsisarnermik aaqqissuussineq pillugu tusarniaatitsivoq. Akissuteqartunit katillugit 4,6 mio.-iusunit 84%-iisa aaqqissuussinerup atorunnaarsinneqarnissaa kissaatigaat. USA-mi 2022-mi isumasiuinerup (Monmouth University Poll) takutippaa isumasiorneqartut 61%-iisa atorunnaarsinneqarnissaanut isumaqataasut.

Aasaanerani nalunaaqutaqartarnerup atorunnaarsinneqarnissaanik siusinnerusukkut aalajangiiffigisassatut siunnersuutaasarsimasunut (UKA 2016/88 aamma UPA 2019/55) akissuteqaatigisarsimasaminni Naalakkersuisut uparuarpaat aasaanerani nalunaaqutaq Europa tamarluinnaat Amerikamilu avannarlarmi atorneqarmat oqaatigalugu Naalakkersuisut isumaqarmata ataatsimut suut tamaasa isigalugit pissusissamisoornerusoq nunarpassuarni Kalaallit Nunaanni innuttaasut, inuussutissarsiortut oqartussallu ulluinnarni attaveqarfigisartagaanni aasaanerani nalunaaquttap atorneqarnera malikkaanni.

EU-p inatsisartuisa 2019-imi marsimi ukiuunerani aasaanerani nalunaaqutaqartarnerit ukiumoortumik nikisinneqartarnerata atorunnaarsinneqarnissaannik EU-kommissionimit siunnersuut akuerat. Siunnersuulli naammassineqarsinnaassappat EU-p ministerrådiata siunnersuummik ilaliinissaa piumasaqaataavoq, tamannalu sulii pisimanani.

Aasaanerani nalunaaquttamik nikisitsisarnermik aaqqissuussaq atorunnaarsinneqassappat, ukiuunerani nalunaaquttap imaluunniit aasaanerani nalunaaquttap najoqqutatut atorneqarnissaa pillugu nunat ilaasortaasut isumaqatigiissuteqarnissaat ministerrådimit kissaatiginartinneqarpoq. Nunat ilaasa ukiuunerani nalunaaquttamik najoqqutatut malinninnissaq toqqarpassuk allallu aasaanerani nalunaaquttamik najoqqutatut malinninnissaq toqqarpassuk, EU-mi nalunaaquttap ingerlaqatigiiffii marlunnik ilaratarsinnaapput. EU-mi nalunaaquttap ingerlaqatigiiffii ullumikkut pingasuupput. Tamanna nunat akornanni killiligaanngitsumik niueqatigiinnermik ajornakusuulersitsissaaq. Maannakkutullu isikkoqartillugu nalunaaquttamik ataatsimoorussamik najoqqutaqarnissaq isumaqatigiinngiffiuvoq.

UKA2019/55-ip oqaluuserineqarnerani aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaa Inatsisartut ilalerpaat, naatsorsuutigaluguli EU-p aamma aasaanerani nalunaaquttamik

atorunnaarsitsinissaa. Tamannali suli naammassineqarsimanngilaq naammassiniarneqarneralu sivilisoorujussuusinnaalluni.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuuteqartup nalilerpaa EU-mi aalajangiisoqarnissaa Kalaallit Nunaata suli utaqqinissaa isumaqanngitsoq – mannaluk piffissanngortoq aasaanerani nalunaaqutaqartitsisarnermik aqqissuussinerup ajoqutaasa pitsaaqutaanit annertunerunerat pissutigalugu allanngortinneqarnissanut.

C) Siunnersuut

Siunnersuutigineqarpoq Naalakkersuisut aasaanerani nalunaaqutaq pillugu malittarisassanik aalajangersasinnaanermut piginnaatitaanerit atuuttoq killilerneqassasoq taamaallaat Danmarkshavnimut Pituffik Space Base-imullu atuuttussanngorlugu, taamatullu aamma aasaanerani nalunaaqutaq pillugu nalunaarut atuuttoq (Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 27. marts 2024-meersoq) atuukkunnaarsinneqassasoq.

Piginnaatitsissutikkut siunnersuutigineqartukkut Danmarkshavn aamma Pituffik Space Base eqqarsaatigalugit aasaanerani nalunaaqutaqartitsisarnermik aqqissuussineq Danmarkshavnimi aamma Pituffimmi (Thule Air Base) nalunaaquttap ingiaqatigiiffianik aalajangersagaq aammalu aasaanerani nalunaaquttap atuusinnaanera pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 8-mi, 24. marts 2023-meersumi aalajangersarneqarsimasoq Naalakkersuisut attatiinnarsinnaassavaat.

Kalaallit Nunaanni sumiiffiit allat eqqarsaatigalugit siunnersuutip malitsigissavaa aasaanerani nalunaaquttap ulloq 24. oktober 2026, nal. 24.00 atuutilersumik atorunnaarsinneqarnera.

Kalaallit Nunaannut aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnerata ukiut tamaasa piffissami marsimi sapaatip kingulliup aamma oktobarimi sapaatip kingulliup akornanni EU suli aasaanerani nalunaaqutaqartitsisarnermik aqqissuussisoqarsimatillugu Kalaallit Nunaata EU-milu nunat (Danmark ilanngullugu) akornanni piffissat assigiinnginnerat nalunaaquttap akunneranik ataatsimik sivitsusaaq.

2.2. Nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut nutaamut ikaarsaariarneq

A) Inatsisiliornerit atuuttut

Nalunaaquttap aalajangersarneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 31-mi, 25. november 2022-meersumi § 1, imm. 1-mi aalajangersarneqarpoq Kalaallit Nunaannut nalunaaquttamut nalinginnaasumut nalunaaquttamut malitassaq aamma nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat UTC -2 malinneqartoq.

Inatsisartulli inatsisaanni § 1, imm. 2-mi Naalakkersuisut piginnaatinneqarput sumiiffinni erseqqinnerusumik taaneqartuni nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat alla malinneqassasoq pillugu maleruagassanik aalajangersaasinnaanerminnut.

Aalajangersagaq taanna tunngavigalugu Naalakkersuisut Danmarkshavnimi aamma Pituffimmi (Thule Air Base) nalunaaquttap ingiaqatigiiffianik aalajangersagaq aammalu aasaanerani nalunaaquttap atuusinnaanera pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 8, 24. marts 2023-meersoq atuutilersissimavaat. Nalunaarummi § 1-imi Danmarkshavn eqqarsaatigalugu nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiata aalajangersarneqarnissaanut naalagaaffimmi oqartussat susassaqtut aalajangersaanissaminut piginnaatinneqarput nalunaarummi § 2-mi Thule Air Base (ullumikkut Pituffik Space Base) eqqarsaatigalugu USA-mi oqartussat taamaaqataanik piginnaatinneqartut.

Tamanna naapertorlugu Danmarkshavnip nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat UTC +0 malippaa Pituffik Space Base-ip nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat UTC -4 malikkaa.

Kalaallit Nunaanni sumiiffiit allat tamarmik – taakkununga Ittoqqortoormiit, siusinnerusukkut nalunaaquttat ingerlaqatigiiffianik namminerisamik malitaqarsimasoq, aamma ilanngullugit – ullumikkut nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -2-mut ilaapput.

B) Siunnersuuteqartup isumaliutai

Kalaallit Nunaat ulloq 25. marts 2023, nal. 22.00 nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -2-mut ikaarsaariarpoq. Tamanna Kalaallit Nunaanni nalunaaquttap nalinginnaasup nalunaaquttap akunneranik ataatsimik siuartinneqarneranik kinguneqarpoq.

Kalaallit Nunaat taamaalilluni nalunaaquttat ingerlaqatigiiffii eqqarsaatigalugit Amerikap avannarliup kangimut sineriaata Europallu kimmuit sineriaata akornanni qiterpiaanni inissisimavoq sumiiffinnut pineqartunut tamanut piffissap assigiinngissutaa nalunaaquttap akunneri pingasuullutik.

Tamanna pivoq piffissap aalajangersarneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsissaannut Naalakkersuisut siunnersuutaata (UKA 2022/17) Inatsisartunit akuersissutigineqarneratigut Nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -2-mut ikaarsaariarnissamut Naalakkersuisut siunnersuuteqarnerannut suna tunuliaqutaanersoq piareersaataasuni takujuminaappoq. Naalakkersuisulli inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussissumminni erseqqissarpaat siunnersuutip inuussutissarsiornermut, minnerunngitsumik silaannakkut angallannermut, aningaasaqarnikkut pitsaasumik kinguneqarnissaat naatsorsuutigineqartoq.

Inatsisissatut siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini Naalakkersuisut paasisutissiissutigivaat siunnersuutip innuttaasunut innuttaasulluunniit peqqissusiannut kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngitsoq.

Islandimi peqqissutsimut ministeriaqarfiup ataani suleqatigiissitap taamaalilluni 2018-imi inerniliuppa Islandimi nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiata piffissallu seqinnerfiusartut assigiinnginnerisa napparsimalersinnaaneq annertusisittaraa, meeqqat atuartut

ilikkagaqarsinnaanerata ajornerulersittaraa, taamatullu aamma minnerunngitsumik meeqqat inuusuttullu akornanni nanertisimanermik qasunermillu eqqorneqarsinnaaneq annertunerulersittarlugu.

Nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -2-mut Kalaallit Nunaata ikaarsaariarnerata kingorna paasinarsisimavoq innuttaasut ikigisassaangitsut nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat nutaaq ajornartorsiutitut misigisimagaat.

2024-mi apriliimi sapaatit akunnerisa marluk ingerlaneranni inuit atsiornernik katersisoqarpoq tassanilu inuit 3.100-ut missaasa nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -3-mut (tassa nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut siusinnerusukkut Kalaallit Nunaata annersaanut atuuttumut) ikaarsaariarnissaq, taamatullu aamma aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaa taperserlugu.

Atsiornernik katersuisitsinerup tusagassiorfinnit allaaserineqartarneranut atatillugu atuarneqarsinnaavoq nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiata allanngortinneqarnera arlallit meeqqaminnut sunniuteqarsimasooq misigisarsimagaat, tassa meeqqat unnukkut sininniarnerminnik ullaakkullu makinniarnerminnik atuariatornissaminnillu ajornartorsiuteqartarsimammata. Taamatutaaq atuarneqarsinnaasimavoq Kalaallit Nunaata Avannaani aalisartorpassuit piniartorpassuillu piniariarnissaminnut seqerngup nuinissaa utaqqikatattarsimagaat. Akerlianik nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat maanna atuuttoq aammalu ualikkut unnukkullu akunnerit qaamarngannik amerlanernik silamilu sammisaqarnermut atorneqarsinnaasunik nassataqartoq timersortartunit iluarisimaarneqartoq tusagassiorfitsigut aamma allaaserineqarpoq.

Nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat maanna atuuttoq inuussutissarsiortunut iluaqutissartaqartoq iluaqutissartaalu taakku inuussutissarsiortut ilaannut pingaaruteqartut UKA2024/86-imut tusarniaanermi akissutit uppersarsarpat. Siunnersuuteqartorli isumaqarpoq akornutit innuttaasunit amerlasoorpassuarnit misigineqartut isiginiarneqanngitsoorneqarsinnaanngitsut. Inuussutissarsiortut soqutigisaat salliutinniarneqartariaqarput, tamannali nunami innuttaasut pilliutigalugit pinngisaannartariaqarluni.

Misilittagaalersimasut taamaalillutik nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -3-mut uternissaq oqariartuutigaat.

Taamaalilluni seqineq Kalaallit Nunaata Kitaani nal. 12 missaani qutsinnerpaaffimminissaq – kisiannili Tunumiunngitsoq Qaanaamiinngitsorlu. Ittoqqortoormiini seqineq nal. 10 missaani qutsinnerpaaffimminissaq, Tasiilami nal. 11 missaani Qaanaamilu nal. 14 missaani qutsinnerpaaffiminiissalluni.

Taamaattumik Kalaallit Nunaata tamarmi nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannik ataasiinnarmik malinnilernerata ulluinnarni iluaqutissartai nalunaaquttap ingerlaqatigiiffianik piffissamit

seqinnerfiusartumit nikingasumik Qaanaami, Tasiilami Ittoqqortoormii eqqaannilu malinninnikkut innuttaasunut ajoqutissartaanut oqimaaqatigiissinneqartariaqarpoq.

C) Siunnersuut

Siunnersuummi aalajangersarneqarpoq nalunaaquttamut malitassaq aammalu nalunaaquttap ingerlaqatigiiffia sorleq Kalaallit Nunaanni malinneqassanersoq. Siunnersuummi siunnersuutigineqarpoq nalunaaquttamut malitassaq tassaassasoq UTC, aammalu nalunaaquttamut nalinginnaasumut nalunaaquttap ingerlaqatigiiffia UTC -3 malinneqassasoq.

Kalaallit Nunaanni ullumikkut nalunaaquttap ingerlaqatigiiffia UTC -2 malinneqarpoq. Taamaalilluni siunnersuummi siunnersuutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni nalunaaqutaq nalinginnaasoq nalunaaquttap akunneranik ataatsimik kinguartinneqassasoq.

Taamaalilluni seqineq Kalaallit Nunaata Kitaani nal. 12 missaani qutsinnerpaaffiminissaq – kisiannili Tunumiunngitsoq Qaanaamiinngitsorlu. Ittoqqortoormiini seqineq nal. 10 missaani qutsinnerpaaffiminissaaq, Tasiilami nal. 11 missaani Qaanaamilu nal. 14 missaani qutsinnerpaaffiminiissalluni.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuutigineqarpoq Qaanaami, Tasiilami, Ittoqqortoormiini taakkulu eqqaanni nalunaaquttat ingerlaqatigiiffii, najukkani innuttaasut tusarniareerlugit Inatsisartullu inatsisaata matuma atuutilerneraniit atuuttunik, nalunaarutikkut aalajangersarneqassasut.

Siunnersuutikkut taamatuttaaq Kalaallit Nunaanni sumiiffinni erseqqinnerusumik taaneqartuni nalunaaquttap ingiaqatigiiffiinik allanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaanannerannik piginnaatitsissut atuuttoq ingerlateqqinneqarpoq. Taamaalilluni sulii periarfissaqassaaq Danmarkshavnip Pituffik Space Base-illu nalunaaquttap ingerlaqatigiiffiinik Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik nalunaaquttap ingerlaqatigiiffianit allaasunik malinnissinnaanissaannut.

Ullumikkut Kalaallit Nunaata aamma Islandip, Savalimmiut aamma Kunngearfik Tuluit Nunaat aamma Irland Avannarleq akornanni nalunaaqutaq nalunaaquttap akunnerinik marlunnik nikingassuteqarpoq. Kalaallit Nunaat aamma Danmarkip, Norgep, Sverige, Tysklandip allallu Europap kitaaniittut akornanni nalunaaqutaq nalunaaquttap akunnerinik pingasunik nikingassuteqarpoq. Aammalu Kalaallit Nunaata aamma Grækenlandip, Bulgariaip aamma Rumænien akornanni nalunaaquttap akunnerinik sisamanik nikingassuteqarluni. Nalunaaquttat ingiaqatigiiffiat, siunnersuummi siunnersuutigineqartutut. UTC -3-mut nikisikkaanni (taamaattorli malugiuk qulaani allassimasutut periarfissaqarmat Kalaallit Nunaanni sumiiffiit aalajangersimasut nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannik allamik malinninnissaannut), nalunaaquttap nikingassutaa nalunaaquttap akunneranik ataatsimik sivikillissaaq.

Amerikap avannarliup kangiata sineriaani, soorlu assersuutigalugu Iqaluit, Quebec, Toronto, Boston, New York, Washington D.C. aamma Miami, nalunaaquttap ingerlaqatigiiffiani UTC -5-imiippoq. Ullumikkut Kalaallit Nunaata Amerikallu avannarliup kangiata akornanni nalunaaquttat akunnerinik pingasunik nikingapput. Siunnersuutigineqartutut Kalaallit Nunaat nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -3-mut ikaarsaariassappat (taamaattorli malugiuk qulaani allassimasutut periarfissaqarmat Kalaallit Nunaanni sumiiffiit aalajangersimasut nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannik allamik malinninnissaannut) tamatumani piffissat nikinganerat nalunaaquttap akunneranik ataatsimik sivikillineqassaaq.

3. Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Siunnersuutip pisortanut aningaasaqarnikkut imaluunniit allaffissornikkut annertuumik sunnuteqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Taamaattorli Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfiup UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummini nalilerpaa nalunaaquttap ingiaqatigiiffianik allannguutip atuutilersinneqarnerata pisariaqalersissagaa IT-mi atortorissaarutit nutarsarnissaannut, pilersaarutit piffissalersukkat aammalu pisortatigoortumik attaveqaqatigiinnerit iluarsinissaannut annertuumik sulisoqartariaqassasoq. Tassunga tunngatillugu suliassap qanoq annertutiginissaa siunnersuuteqartup oqaatigisinnaanngikkallarpaa.

Kommunini ingerlatsinermut oqartussat UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissutini ilisimatitsissutigaaq nalunaaquttap ingiaqatigiiffiata UTC -3-mut utertinneqarnera nunanut europiamiusunut, ingammik Danmarkimut suleqatigiinnissamut pinngitsoorneqarsinnaanngitsumut sunnuteqassasoq. Nunani taakkunani oqartussat allaffeqarfiisa ammanerisa nalaanni attaveqarsinnaanermut piffissatigut periarfissap annikillinissaa tamatumunnga pequtaavoq. Massakkut nalunaaquttap ingiaqatigiiffianut (UTC -2-mut) nuunnerup suleqatigisartakkanik Kalaallit Nunaata avataaneersunik ataatsimeeqateqartarniartarnerup malunnaatilimmik ajornannginnerulersissimagaa oqaatigineqarpoq, siornatigut ataatsimiinnissamut angumersiniaraanni unnuakkut makittarnissaq pisariaqarnikuugaluartoq. Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummini assinganik naliliivoq.

Kommunini ingerlatsinermut oqartussat UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissutini paasissutissiissutigivaattaq silaannakkut angallannermi ullormut attaveqaataasartunut periarfissat siunnersuutip annikillisissinnaagai taamaalillunilu angalanermi piffissaq atorineqartoq najugaqarnerlu eqqarsaatigalugit aningaasartuuteqarnerunissamik nassataqarsinnaalluni.

Peqqinnissaq Pillugu Kattuffiit (PPK) UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissutimini paasissutissiissutigaaq nalunaaquttap ingiaqatigiiffia atuuttoq malillugu Danmarkimi kalaallit peqqissartut angerlarsimaffiata aammalu napparsimaviit Danmarkimiittut suleqatigineqartartut ataatsimoorussamik suleqatigisarnerini piffissaq akunnermik ataatsimik

PKK-mi ilaasortanut sivisunerulersitsisimasoq. Ilutigisaanik aaqqissuussap massakkut atuuttup naalagaaffimmi suliatigut avitseqatigiissinnaanermik ilaasortat annertunerusumik periarfissaqalersippai, kiisalu Danmarkimi peqqinnissaqarfimmut attaveqateqarnissaq ajornannginnerulersillugu, tamannalu peqqutaalluni nakorsiat ilaannut utaqqineq sivikinnerulersimalluni.

4. Inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Nalunaaquttap ingiaqatigiiffia massakkut atuuttumut (UTC -2) ikaarsaarneq inuussutissarsiornermut aningaasaqarnikkut aqutsinikkullu sunniuteqarluarnissaa ilimasuutigineqartoq Naalakkersuisut nalilerpaat. Tamanna tunngavigalugu nalunaaquttap ingiaqatigiiffianut (UTC -3-mut) atorunnaarnikumut uteqqinnissamut siunnersuummut ikaarsaarneq inuussutissarsiornermut aningaasaqarnikkut aqutsinikkullu pitsaanngitsunik sunniuteqarnissaa naatsorsuutigineqassaaq. Taamatut naatsorsuuteqarneq UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissutit tiguneqartut uppersarparaat.

Minnerunngitsumik Air Greenlandip pitsaanngitsumik kingunerisinnaasanik eqqugaanissaa naatsorsuutigisariaqarpoq, ataani allassimasut naapertorlugit.

Aammattaaq nalunaaquttap ingiaqatigiiffianik allannguinnissamut siunnersuutip inuussutissarsiornermi immikkoortunik allanik akornusiisinnaanissaa oqaatigineqarpoq.

Kalaallit Nunaannit aningaasat nuunneqartartut annerpaartaat Europamut nuunneqartartut GrønlandsBANKEN-imit UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummi paasissutissiissutigineqarpoq, nalunaaquttallu ingiaqatigiiffianik allannguinnissamut siunnersuutaasup Europami aningaaseriviit matunnginnerini nunatsinni aningaaseriviit taamatut aningaasanut nuussisarnissaat akunnermik ataatsimik sivikinnerulersissagaa. Tamanna aamma Europami aningaasaateqarfiit niueqatigiittarfianni pappilissat nalillit atorlugit niueqatigiittarnermut atuuppoq.

Tamatuma saniatigut GrønlandsBANKEN Europami suleqatigisartakkani aqqutigalugit ikiorneqarnissamut neqeroorutinik arlalinnik peqarpoq. Inatsisissatut siunnersuut akuerineqassappat taamatut ikiorneqarnissamut periarfissaq akunnermik ataatsimik sivikinnerulissaaq.

Ilutigisaanik UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissutini tiguneqartuni (Sulisitsisut, GrønlandsBANKEN aamma IT-mut tunngasunik suliffeqarfik Modulo ApS) takuneqarsinnaavoq, nalunaaquttap ingiaqatigiiffia allanngoreernikoq massakkut atuuttoq atortorissaarutit piffissamik aqutsinermik atuisartut allanngortinnerinut ingammik IT-mut tunngasunik suliffeqarfinnut aningaaserivinnullu aningaasartuuteqarfioersut, nalunaaquttallu ingiaqatigiiffianik allanngueqqittoqassappat aamma taamaattoqaqquittussaasoq. Nalunaaquttap aalajangersarneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaanni atuuttumi inatsit pillugu nassuiaatit tunngavigalugit imaluunniit UKA2024/86-

imut tusarniaanermut akissutit tiguneqartut tunngavigalugit aningaasartuutissat taakkua qanoq annertutigissanersut annerusumik siunnersuuteqartumit oqaatigineqarsinnaasimanngilaq.

Kiisalu inuussutissarsiornerup ilaanut Danmarkimi Europamiluunniit suleqateqartunut nalinginnaasumik atuuppoq nalunaaquttap akunnerata assigiinngissutaasup sivitsorneqarneratigut piffissaq suleqatigisanik taakkuninnga internettikkut ataatsimeeqateqarsinnaaneq allatulluunniit attaveqarsinnaaneq sivikinnerulissammat. Nalunaaquttap akunnerata assigiinngissutaasup sivitsorneqarneratigut taamatuttaaq internettikkut pikkorissarnernut Danmarkimi Europalluunniit sinnerani neqeroorutigineqartunut, nalinginnaasumik ullaaralaakkut aallartinneqartartunut, sulisut peqataasinnaanissaat ajornarnerulissaaq.

Nalunaaquttap ingiaqatigiiffianik allannguinnissamut siunnersuut ingammik Air Greenlandimut soorlu oqaatigineqareersutut aningaaraqarnikkut pitsaanngitsumik kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqassaaq.

Nalunaaquttap ingiaqatigiiffiini sisamat amerlanerusulluunniit sinnerlugit timmisartuussinermini timmisartumi sulisut qasuersaartarnissaat sivilunerussasoq nunat tamalaat akornanni timmisartuussisarneq pillugu malittarisassaata tunngaviupput. Taamaattumik nalunaaquttap ingiaqatigiiffiini sisamat ataallugit timmisartuussinermini aningaasartuutit annikinnerupput. Nalunaaquttap ingiaqatigiiffiini arlariinni timmisartuussisoqartillugu ilaatigut kinguaattoortoqangaatsiartillugu soorlu assersuutigalugu sila peqqutaalluni kinguaattoornerni qasuersernissamut peqqussut – aammalumi aningaasartuutissat - annerulertarput.

Atlantikoq qulaallugu timmisartuussisoqarsimatillugu Kalaallit Nunaanni timmisartup orsernissaa inuttallu unnuinnissaat aqaguanilu timmisartup aallaqqinnissaa nalunaaquttap ingiaqatigiiffiata atuuttup (UTC -2) periarfissaalersippai, soorlu aamma timmisartumi inuttat Kalaallit Nunaanni najugaqarsinnaanissaannik periarfissiisoq taamaalillunilu siunissami sulisunik nunaqavissunik amerlanerusunik sulisoqarsinnaalerluni.

Nalunaaquttap ingiaqatigiiffianik allannguinnissamut siunnersuutip periarfissaq tamanna atorunnaarseqqissavaa. Tamanna Air Greenlandimut aningaasartuutitiginnaanngitsaq malitseqartussaavoq kisiannili aamma timmisartuussisarnerat killeqarnerulertussaalluni, taamaattumillu aamma ineriartornissaq annikinnerulissalluni.

Tusarniaavigineqartut arlallit (ilaatigut Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik aamma Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisinik Atuutsitsinermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik) UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissumminni tamanna takornariaqartitsinermut malitsitut kinguneqarsinnaasoq tikkuarpaat.

Tamatuma saniatigut Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfiup UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissutaani tikkuussisoqarpoq tamanna Danmarkimut Europamullu aalisakkanik uumasunik avammut tunisassiornermut allatut kinguneqarsinnaasoq, soorlu aamma nalunaaquttap nikinganerata annikillineqarnera tamatumunnga iluaqutaanikuusoq oqaatigineqartoq. Ukioq 2024 misiliummik saattussanik sulii uumasunik, aalisakkanik sulii qerineqanngitsunik aammalu nipisaat suaanik nutaanik Kalaallit Nunaannit avammut timmisartukkut nassiussisoqarpoq, aammalu Air Greenlandimit siusinnerusukkut oqaatigineqarsimavoq 2025-miit sapaatip akunneranut 100 tons tikillugit assartuisoqartarsinnaalissasoq. Taamatut naatsorsuuteqarnek ingerlatseqatigiiffiup 2025-imut timmisartuussinissamut pilersaarutaani utaqqiisaasumik tunngaveqarpoq, tassani ingerlatseqatigiiffik nunat tamalaat akornanni Nuummumut Nuummiillu sapaatip akunneranut tallimat arfineq-marlullu akornanni amerlatigisunik timmisartuussisarluni. Air Greenlandip UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummini paasissutissiissutigaa nalunaaquttap ingiaqatigiiffianut UCT-3-mut uteqqittoqassappat taamatut timmisartuussisarnissaq ingerlaannarsinnaanngitsoq.

Tusarniaanermut akissutit tiguneqartut tunngavigalugit aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaanik siunnersuutip inuussutissarsiortunut ajortunik aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kinguneqarsinnaanera naatsorsuutigineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnerata taamaalilluni ukiut tamaasa piffissami marsimi sapaatip kingulliup aamma oktobarimi sapaatip kingulliup akornanni Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni piffissat nikinganerata nalunaaquttap akunneranik ataatsimik annertusissavaa. Nunat allat aamma aasaanerani nalunaaqutaqarfiusartut eqqarsaatigalugit Kalaallit Nunaanni aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnera taamaatuttaaq ukiup ilaani piffissat assigiinnginnerannut sunniuteqassaaq. Nunarsuarput tamaat eqqarsaatigalugi ullumikkut nunat 70-it missaat aasaanerani immikkut nalunaaqutaqartarput. Naatsorsuutigineqartariaqarpoq nunanik taakkuninnga Kalaallit Nunaata niueqateqarnera nunanullu taakkununnga angallannikkut attaveqarnera piffissami ilaani nalunaaquttap allanngortinneqartarneratigut killilimmik ajornarnerulersinnaassasoq.

Kalaallit Nunaanni nalunaaquttap ingiaqatigiiffia siunnersuutigineqartutut UTC -3-mut allanngortinneqarpat kiisalu aasaanerani nalunaaquttap allanngortarnera atorunnaarsinneqarpat taamaalilluni piffiit ilaanni Europamut/Danmarkimut nalunaaqutaq akunnernik tallimanik nikingasalerpat, tamanna Europami aamma Danmarkimi niueqatigiiffiillu suleqatigiinnitsinnut toqqaannartumik akornutaasinnaasoq Sulisitsisunit UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummi nalilerneqarpoq.

Danmark nunallu skandinaviamiusuusut europamiusuusullu peqatigalugit ataqatigiissagaanngitsumik aasaanerani nalunaaquttap allanngortinneqartarnera atorunnaarsinneqarpat tamanna Tusassimut pitsaavallaanngitsunik kinguneqarsinnaasoq

UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummi Tusassimit nalilernerqarpoq. Tassunga atatillugu Tusassimit oqaatigineqarpoq Kalaallit Nunaanni aamma Danmarkimi nalunaaqutaq pillugu malittarisassat assigiinngitsut peqqutaallutik nalunaaquttamik aqutsiniarneq ajornarnerulissaaq aammalu Tusassip suliniutinik ataqatigiissaarisinnaassusaanut ulluinnarnilu ingerlatsiniarneranut akornutaassasoq.

IT-mut tunngasunik suliffeqarfik Modulo ApS UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummini assingusumik oqaaseqarpoq, aasaanerani nalunaaquttap allanngortinneqartarnera atorunnaarpat tamanna pisariaqanngitsumik paatsuungalersitsisinnaasoq nunallu tamalaat akornanni attaveqaqatigiinniarnermut ajornarnerulersitsisinnaasoq, taamaattoqassappallu tamanna innuttaasunut suliffeqarfinnullu nalunaaquttap ingiaqatigiiffiini allaneersuni qanimut suleqateqartartunut sunniuteqassasoq.

Aasaanerani nalunaaquttap allanngortinneqartarnerata atorunnaarsinneqarnissaa pillugu siunnersuummut UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummini Air Greenland erseqqissumik oqaaseqaateqanngilaq, kisiannili timmisartumi inuttat qasuersertarnissaannut nunat tamalaat akornanni malittarisassani siusinnerusukkut eqqaaneqartuni allaqqasoq aasaanerani nalunaaquttap allanngortinneqartarnera atorunnaassappat tamanna Air Greenlandimut aningaasartuuteqarnermik kinguneqassasoq Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfimmit UKA2024/86-imut tusarniaanermut akissummi ilisimatitsissutigineqarpoq.

5. Avatangiisinut, pinngortitamut inuillu peqqissusaannut kingunerisassai

Nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -3-mut uteqqinnissamut siunnersuutip avatangiisinut pinngortitamullu kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Innuttaasut peqqissusiat eqqarsaatigalugu nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannut UTC -3-mut uternissamik siunnersuutip pitsaasunik kinguneqarsinnaanera naatsorsuutigissallugu pissutissaqarpoq, naak tamakku annikitsuinnaassagunaraluartut.

Islandimi peqqissutsimut ministeriaqarfiup ataani suleqatigiissitap taamaalilluni 2018-imi inerniliuppaa Islandimi nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiata piffissallu seqinnerfiusartup assigiinnginnerata napparsimalersinnaaneq annertusisittaraa, meeqqat atuartut ilikkagaqarsinnaanerat ajornarulersittaraa, taamatullu aamma minnerunngitsumik meeqqat inuusuttullu akornanni nanertisimanermik qasunermillu eqqorneqarsinnaaneq annertunerulersittarlugu.

Aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaanik siunnersuut CO₂-mik aniatitsinerup annertunerlerneratigut avatangiisinut pinngortitanullu ajortumik kinguneqarnissaa, taamaattoqassappalluunniit annikitsuinnarmik, naatsorsuutigineqanngilaq.

Aasaanerani nalunaaqutaqartitsisarnerup ikummatissamik sipaarniarneq eqqarsaatigalugu sunniutaa taamaalilluni killeqartorujussuurtut oqaatigineqartariaqarpoq, ullumikkummi ikummateqarnermut innaallagialq annikinnerusoq atorineqartarmat, qulliit sipaarniutit LED-llu atorineqarnerulersimanerat pissutigalugu.

DONG Energyp 2012-imi nalilerpaa aasaanerani nalunaaqutaqartitsisarnermik aaqqissuussineq Danmarkimi innaallagissamik atuineq eqqarsaatigalugu ukiumut ataatsimut isigalugu procentip ataatsip missaannaanik sipaarutaasartoq. Ilisimasagut malillugit aaqqissuussineq ikummatissamik sipaarniarneq eqqarsaatigalugu Kalaallit Nunaanni ikummatissamik sipaartoqartarneranik malitseqarsimanersoq qulaajarniarlugu misissuinerinik ingerlatsisoqarsimanngilaq. Taamaattorli aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnerata annikikkaluamik innaallagissamik atuinerinik annertunerulersitsinissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Tamatununga atatillugu aamma oqaatigineqassaaq ullumikkut Kalaallit Nunaanni innaallagissap atorineqartartup 65 %-ia sinnerlugu erngup nukinganit innaallagissiorfinnit CO2-mik aniatitsinngitsunik tunngaveqarmat.

Innuttaasut peqqissusiat eqqarsaatigalugu pissutissaqarpoq naatsorsuutigissallugu aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaanik siunnersuut ajunngitsunik kinguneqarsinnaassasoq, naak immaqa annertunngikkaluartunik.

Ilisimatuussutsikkut misissuinerit assigiinngitsut taamaalillutik takutissimavaat piffissamik nikisitsisarneq peqqissutsikkut artukkerneqarnermik malitseqarsinnaasartoq. Sunniutaasartut tamakkua sinittarnerup akornusersorneqartarneranut timittalu ingerlasarnerata allanngortinneqarneranut attuumassuteqarsorinarput.

Assersuutigalugu University of Coloradomi ilisimatuut ukiut sisamat ingerlanerini ilisimatusarfigisimavaat aasaanerani aamma ukiuunerani nalunaaquttamut ikaarsaarnissaq sioqqutitsiarlugu taamatullu ikaarsaarnarup kingunitsiannguaq ataasinngornermi qassit napparsimavimmut unittarnerut. Misissuinerimi 2014-meersumi, paasineqarpoq aasaanerani nalunaaquttamut ikaarsaarnarup kingorna ataasinngornikkut 24 procentinik amerlanerusut uummatimikkut ajoquteqalernissaat qaninnerusarsimasoq allanut ataasinngornernut naliginnaasunut naleqqiullugu. Paarlattuanik ukiukkut nalunaaquttamut ikaarsaarnarup kingorna ataasinngornikkut uummallulersartut 21 %-nik ikinnerusarsimapput - tassani ulloq nalunaaquttap akunneranik ataatsimik sivilunerulertarpoq.

Aamma oqaatigisinnaavarput Karolinska Instituttip 2018-mi atugassiami New England Journal of Medicinemi misissuineri saqqummersinneqarnikuusoq. Tassani misissuinerimi takutinneqarpoq aasakkut nalunaaquttamut ikaarsaarnarup kingorna sapaatip akunnerani siullermi agguaqatigiisillugu 5 procentinik amerlanerusut uummamminni taqarsuarminnik milikartoortarsimasut. Paarlattuanilli ukiukkut nalunaaquttamut ikaarsaarnarup kingorna

ataasinngornerup qaangiunnerani uummaminni taqqamikkut milittoortartut ikisarsimapput. Ataatsimut isigalugu ukiukkut nalunaaquttamut ikaarsaernerup nalaani ajutoornissaq ungasinnerulaarnera minnerulaarpoq aasaanerani nalunaaquttamut ikaarsaernerup nalaani ajutoornissamut naleqqiullugu.

Aasaaneranut ikaarsaernerup kingunerit pillugit misissuinerit tamarmiunngillat assortorneqarsinnaanngitsumik takutitsisut, misissuinerillu ilaat assortuussutaapput.

6. Innuttaasunut kingunerisassai

Inatsisartut inatsisaata ulloq 24. oktober 2026, nal. 24.00 atuutilerneratigut Kalaallit Nunaat ataavartumik ukiuunerani nalunaaqutaqarnermut (nalinginnaasumik nalunaaquttamut) ikaarsaariassaaq peqatigitillugu nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannit UTC -2-mit UTC -3-mut ikaarsaariassalluni (pisariaqarpat Qaanaaq, Tasiilaq Ittoqqortoormiit eqqaalu, nalunaaquttat ingerlaqatigiiffii eqqarsaatigalugit immikkut aalajangersaaviusinnaasut ilanngunnagit).

Nalunaaqutaq taamaattumik ulloq 24. oktober 2026, nal. 24.00 nalunaaquttap akunnerinik marlunnik kinguartinneqartariaqassaaq nal. 22.00-nngorlugu.

Nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannit UTC -2-mit UTC -3-mut ikaarsaariarnissamik siunnersuutikkut, taamatullu aamma aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaanik siunnersuutikkut – ukioq tamaat ataatsimut isigalugu – ullaakkut ullup qeqqata siorna qaamasarnera annertusissaaq taamaaqataanillu ualikkut unnukkullu qaamasarnera annikillilluni.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup siunnersuummut matumunnga tusarniaanermi akissummini paasissutissiissutigaa nalunaaquttap akunneri ualikkut/unnukkut qaamaffiusut innuttaasut nalunaaquttap akunneri silami sammisaqarfigisaat annertusissinnaagaat ilisimatusarnerit takutikkaat.

Akerlianik aasaanerani nalunaaquttap atorunnaarsinneqarnissaanik siunnersuutip malitsigissavaa innuttaasut sininniarnikkut ajornartorsiuteqarnerup timittalu ingerlanerata allanngortinneqarnerata malitsigisaanik aasaanerani ukiuuneranilu (nalinginnaasumik) nalunaaquttaq nikisinneqartarneranik akornusersorneqarunnaarnerat.

7. Kingunerisinnaasai pingaarutillit allat

Siunnersuutip pingaarutilinnik allanik kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

8. Oqartussanik suliniaqatigiiffinnillu il.il. tusarniaaneq

Siunnersuut piffissami **XX - YY** 2025 Inatsisartut nittartagaanni tamanut ammasumik tusarniaassutigineqarpoq.

Tamatuma saniatigut uku toqqaanaq siunnersuummik nassiussivigineqarsimapput:

Oqartussat: Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia, Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut, Nukissiuutitut, Inatsisinik atuutsitsinermit Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik, Nunanut Allanut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoq, Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfik, Ilinniartitaanermut, Kulturimut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermit Imminullu Pilersornermut Naalakkersuisoqarfik, Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut, Nunamullu Namminermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik, Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoqarfik, Peqqissutsimut Inunnullu Innarluutilinnut Naalakkersuisoqarfik, Ineqarnermut, Attaveqaasersuutitut Isorliunerusunullu Naalakkersuisoqarfik, Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq, Qeqqata Kommunia, Kommune Qeqertalik, Avannaata Kommunia, Naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni sinniisaa.

Suliffeqarfiit: Air Greenland, Inissiaatileqatigiiffik INI, Great Greenland, Greenland Oil Spill Response, Nalik Ventures, Illuut, KNI, NunaGreen, Royal Arctic Line, Royal Greenland, Tusass, Visit Greenland, BankNordik, GrønlandsBANKEN, Polar Seafood, Inu:IT, Comby, Permagreen.

Kattuffiit allallu: Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK), Qalerualinniat Aalisagarniallu Kattuffiat (QAK), Sinerissap Qanittuani Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (SQAPK), Sulisitsisut, Ilinniagartuut Kattuffiat (ASG), Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffiat (IMAK), Nunatsinni Perorsaasut Kattuffiat (NPK), Peqqinnissaq Pillugu Kattuffiat (PPK), Sulinermit Inuussutissarsiuqartut Kattuffiat (SIK), Sulisunik Siulersuisut Kattuffiat (SSK).

Tusarniaanermi akissutit taakku pillugu allakkiami sammineqarput. Ilanngussaq 2 innersuussutigineqarpoq.

Siunnersuummi malittarisassanut ataasiakkaanut nassuiaatit

§ 1-imut

Aalajangersakkami Inatsisartut inatsisaanni atuuttumi § 1, imm. 1-2 ingerlateqqinneqarput, taamaattorli Kalaallit Nunaannut nalunaaquttamut malitassaq aamma nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat nalinginnaasoq UTC -3-mut allanngortinneqarluni.

Nutaatut peqatigitillugu aalajangersakkakut Naalakkersuisut pisussaaffilerneqarput najukkani innuttaasut tusarniareerlugit nalunaaquttat ingerlaqatigiiffii sorliit Qaanaami, Tasiilami Ittoqqortoormiunilu taakkulu eqqaanni malinneqarnissaat pillugu malittarisassanik aalajangersaanissamut. Malittarisassat nalunaarutikkut aalajangersarneqassapput Inatsisartut inatsisaata atuutilerneraniit atuuttussanik.

Aalajangersakkakut Inatsisartut inatsisaanni atuuttumi § 1, imm. 3 taamatuttaaq ingerlateqqinneqarpoq, allannguutigaluguli matumani Naalakkersuisut taamaallaat piginnaatinneqarmata Danmarkshavn aamma Pituffik Space Base eqqarsaatigalugit aasaanerani nalunaaqutaq pillugu malittarisassiorsinnaanissaminut. Taamaalilluni Kalaallit Nunaata immikkoortuinut allanut aasaanerani nalunaarutaq atorunnaarsinneqassaaq.

§ 1, imm. 1-imut

Imm. 1-imi aalajangersarneqarpoq Kalaallit Nunaannut nalunaaquttap nalinginnaasup nalunaaquttamut malitassaq aamma nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat UTC -3 malissagaa. Ullumikkut taanna UTC -2-uvoq.

§ 1, nr. 2-mut

Aalajangersakkakut Naalakkersuisut pisussaaffilerneqarput najukkani innuttaasut tusarniareerlugit nalunaaquttat ingerlaqatigiiffii sorliit Qaanaami, Tasiilami Ittoqqortoormiunilu taakkulu eqqaanni malinneqarnissaat pillugu malittarisassanik aalajangersaanissamut. Malittarisassat nalunaarutikkut aalajangersarneqassapput Inatsisartut inatsisaata atuutilerneraniit atuuttussanik.

Aalajangersakkakut tusarniaanerp aalajangersimasumik qanoq iluseqarnissaa aalajangersarneqanngilaq. Taamaalilluni Naalakkersuisut namminneq aalajangigassarissavaat tusarniaaneq qanoq iluseqarluni ingerlanneqassanersoq. Tusarniaanerit assersuutigalugu najukkani innuttaasut najoqqutassiiviusumik taasisinneqarnerisigut ingerlanneqarsinnaapput, kisiannili aamma ass. najukkani tusarniaanertigut ingerlanneqarsinnaallutik.

“Qaanaami, Tasiilami, Ittoqqortoormiini taakkulu eqqaanni” pineqartillugit tamatumani illoqarfiit pineqartut taakkulu nunaqarfittat pineqarput. Pituffik Space Base tamatumunnga atatillugu Qaanaap eqqaanut ilaatinneqanngilaq.

Naatsorsuutigineqarpoq sumiiffinni aalajangersakkami taaneqartuni (Qaanaaq, Tasiilaq Ittoqqortoormiillu) pingasuni tamani immikkut tusarniaasoqassasoq.

Najukkani tusarniaasoqartarnissaanik piunasaqaatikku nalunaarutissatut missingiummut najukkani tusarniaasimanerit tunngavigalugit sulianeqartumut tunngatillugu Naalakkersuisut nittartakkakku tusarniaavigisartagaanni allagarsiussinikkut nalinginnaasumik (nuna tamakkerlugu) tusarniaanissaat mattunneqanngilaq.

§ 1, imm. 3-mut

Aalajangersakkakku Inatsisartut inatsisaanni § 1, nr. 2, sumiiffinni erseqqinnerusumik taaneqartuni nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannit nalinginnaasumit UTC -3-mit nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiata allap malinneqarnissaa pillugu maleruagassanik aalajangersaasinnaanermut Naalakkersuisut piginnaatinneqarnerat ingerlateqqinneqarpoq.

Piginnaatitsissut atuuttoq tunngavigalugu Naalakkersuisut nalunaarusiorsimapput: Danmarkshavnimi aamma Pituffimmi (Thule Air Base) nalunaaquttap ingiaqatigiiffianik aalajangersagaq aammalu aasaanerani nalunaaquttap atuusinnaanera pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 8, 24. marts 2023-meersoq.

Taamaalilluni ullumikkut sumiiffiit marluk nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannit nalinginnaasumit ullumikkut UTC -2-usumit nalunaaquttap ingerlaqatigiiffiannik allamik malitaqarput. Tamatumani pineqarput Danmarkshavn nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannik UTC +0-mik malitaqartoq aamma Pituffik Space Base nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiannik UTC -4-mik malitaqartoq. Sumiiffinnut pineqartunut nalunaaquttat ingerlaqatigiiffisa allanngortinneqarnissaat eqqarsaatigineqanngilaq.

§ 1, imm. 4-mut

Aalajangersakkakku Naalakkersuisut piginnaatinneqarput Danmarkshavnimi aamma Pituffik Space Base-imi aasaanerani nalunaaqutaq pillugu malittarisassanik aalajangersaasinnaanerminnut.

Piginnaatitsissutip taamatut oqaasertalerneqarsimaneratigut Kalaallit Nunaata ilaanut allanut Kalaallit Nunaannulluunniit tamarmiuserumut aasaanerani nalunaaqutaq pillugu malittarisassanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaassanngillat.

§ 2-mut

Imm. 1-imut

Inatsisartut inatsisaata ulloq 24. oktober 2026, nal. 24.00 atuutilernissaa siunnersuutigineqarpoq.

Imm. 2-mut

Inatsisartut inatsisaata matuma atuutilerneratigut Aasaanerani nalunaaqutaq pillugu
Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaata nr. 15, 27. marts 2024-meersup
atuukkunnaarsinneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuut inatsimmut atuuttumut sanilliullugu	
<i>Oqaasertai atuuttut</i>	<i>Inatsisissatut siunnersuut</i>
	§ 1 Nalunaaquttap aalajangersarneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 31-mi 25. november 2022-meersumi tulliuttut allanngortinneqarput:
§ 1. Kalaallit Nunaannut nalunaaquttamut nalinginnaasumut nalunaaquttamut malitassaq aamma nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat UTC -2 malinneqarpoq. <i>Imm. 2.</i> Sumiiffinni erseqqinnerusumik allanneqartuni nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat alla imm. 1-imi aalajangersarneqartunit allaanerusoq malinneqassasoq pillugu maleruagassanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaapput. <i>Imm. 3.</i> Naalakkersuisut aasaanerani nalunaaqutaq pillugu maleruagassanik aalajangersaasinnaapput.	1. § 1 imatut oqaasertalerneqarpoq: ” § 1. Kalaallit Nunaannut nalunaaquttap nalinginnaasup nalunaaquttamut malitassaq aamma nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat UTC -3 malippaa. <i>Imm. 2.</i> Nalunaaquttat ingerlaqatigiiffii soorliit Qaanaami, Tasiilami, Ittoqqortoormiini taakkulu eqqaanni malinneqassanersut pillugu malittarisassanik, najukkani innuttaasut tusarniareerlugit Inatsisartullu inatsisaata matuma atuutilerneraniit atuuttunik, Naalakkersuisut aalajangersaassapput. <i>Imm. 3.</i> Sumiiffinni erseqqinnerusumik taaneqartuni allani nalunaaquttat ingerlaqatigiiffiat alla imm. 1-imi aalajangersarneqartunit allaanerusoq malinneqassasoq pillugu maleruagassanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaapput. <i>Imm. 4.</i> Danmarkshavnimi aamma Pituffik Space Base-imi aasaanerani nalunaaqutaq pillugu malittarisassanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaapput.”
	§ 2 Inatsisartut inatsisaat una ulloq 24. oktober 2026, nal. 24.00 atuutilerpoq. <i>Imm. 2.</i> Aasaanerani nalunaaqutaq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 27. marts 2024-meersoq peqatigitillugu atuukkunnaarsinneqarpoq.

Tusarniaaneq pillugu allakkiaq

Oqartussanik suliaqatigiiffinnillu il.il. tusarniaaneq

Inatsisissamut missingiut piffissami 2025-mi **XX-imiit YY**-mut Inatsisartut nittartagaanni tamanut tusarniaatineqarsimavoq.

Inatsisissatut missingiut taamatuttaaq oqartussanut suliniaqatigiiffinnillu il.il. tuliuttunit tusarniaatineqarsimavoq:

Oqartussat: Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia, Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut, Nukissiornermut, Inatsisinik atuutsitsinermit Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik, Nunanut Allanut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoq, Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfik, Ilinniartitaanermut, Kulturimut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermit Imminullu Pilersornermut Naalakkersuisoqarfik, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik, Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoqarfik, Peqqissutsimut Inunnullu Innarluutilinnut Naalakkersuisoqarfik, Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik, Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq, Qeqqata Kommunian, Kommune Qeqertalik, Avannaata Kommunian, Naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni sinniisaa.

Suliffeqarfiit: Air Greenland, Inissiaatileqatigiiffik INI, Great Greenland, Greenland Oil Spill Response, Nalik Ventures, Illuut, KNI, NunaGreen, Royal Arctic Line, Royal Greenland, Tusass, Visit Greenland, BankNordik, GrønlandsBANKEN, Polar Seafood, Inu:IT, Comby, Permagreen.

Kattuffiit allallu: Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK), Qaleralinniat Aalisagarniallu Kattuffiat (QAK), Sinerissap Qanittuani Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (SQAPK), Sulisitsisut, Ilinniagartuut Kattuffiat (ASG), Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffiat (IMAK), Nunatsinni Perorsaasut Kattuffiat (NPK), Peqqinnissaq Pillugu Kattuffiat (PPK), Sulinermit Inuussutissarsiuqatut Kattuffiat (SIK), Sulisunik Siulersuisut Kattuffiat (SSK).

Siunnersuuteqartoq oqartussanit suliniaqatigiiffinniillu il.il. tuliuttunit tusarniaanermi akissuteqaatinik tigusaqarpoq:

XX, YY, ZZ

Siunnersuuteqartoq tusarniaanermi akissutinut tiguneqartunut qujavoq.

Tuliuttut siunnersuummut oqaaseqaatissaqarsimanngillat:

XX, YY, ZZ

Oqaaseqaatit tiguneqartut ataani naqinnerit nalinginnaasut atorlugit issuarneqarsimapput, siunnersuuteqartup oqaaseqaatai naqinnernik uingasunik allanneqarsimallutik.